

ЕҢБЕК РЕСУРСТАРЫН ДАМУ ОУАЛЫҒЫ
ЦЕНТР РАЗВИТИЯ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ
WORKFORCE DEVELOPMENT CENTRE

Ұлттық және салалық біліктілік шеңбері

ҰБЖ-нің дамыту жөніндегі жобалық офисі

Мамыр, 2023 жыл

Жалпы ережелер

Негізгі ұғымдар (20-дан астам ұғымдар):

Ұлттық біліктілік жүйесі (ҰБЖ)– еңбек нарығы тарапынан біліктілікке сұранысты және білім беру жүйесі тарапынан біліктілік ұсыныстарын реттеу мен келісудің құқықтық және институционалдық құралдары мен тетіктерінің кешені, оның ішінде ақпараттық;

Ұлттық біліктілік шенбері (ҰБШ)– кәсіби қызметтің жалпы сипаттамаларының әрбір біліктілік деңгейі үшін біліктілік деңгейлері мен сипаттамаларының бірыңғай шкаласын ұсынады;

Салалық біліктілік шенбері (СБШ)– салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы;

Экономикалық қызметтің жалпы жіктеуіші (ЭҚЖЖ)– экономикалық қызметтің барлық түрлерін жіктеу және кодтау тәртібін айқындайтын жіктеуіш;

Ұлттық қызметтер жіктеуіші (ҰҚЖ)– Қазақстан Республикасының аумағында қолданылатын сабақтардың (кәсіптердің/лауазымдардың) атауларын көрсететін және оларды орындалатын жұмыс түріне сәйкес дағдылардың деңгейі мен мамандануы бойынша жіктейтін қызметтерінің (кәсіптердің/лауазымдардың) жүйеленген тізбесі;

Дескрипторлар– саладағы кәсіби және еңбек қызметінің орындалатын міндеттерінің сипаттамаларын сипаттайтын өлшемдер мен өлшемдер

Ұлттық біліктілік шеңберінің деңгейлері бойынша білім сипатының сипаттамасы

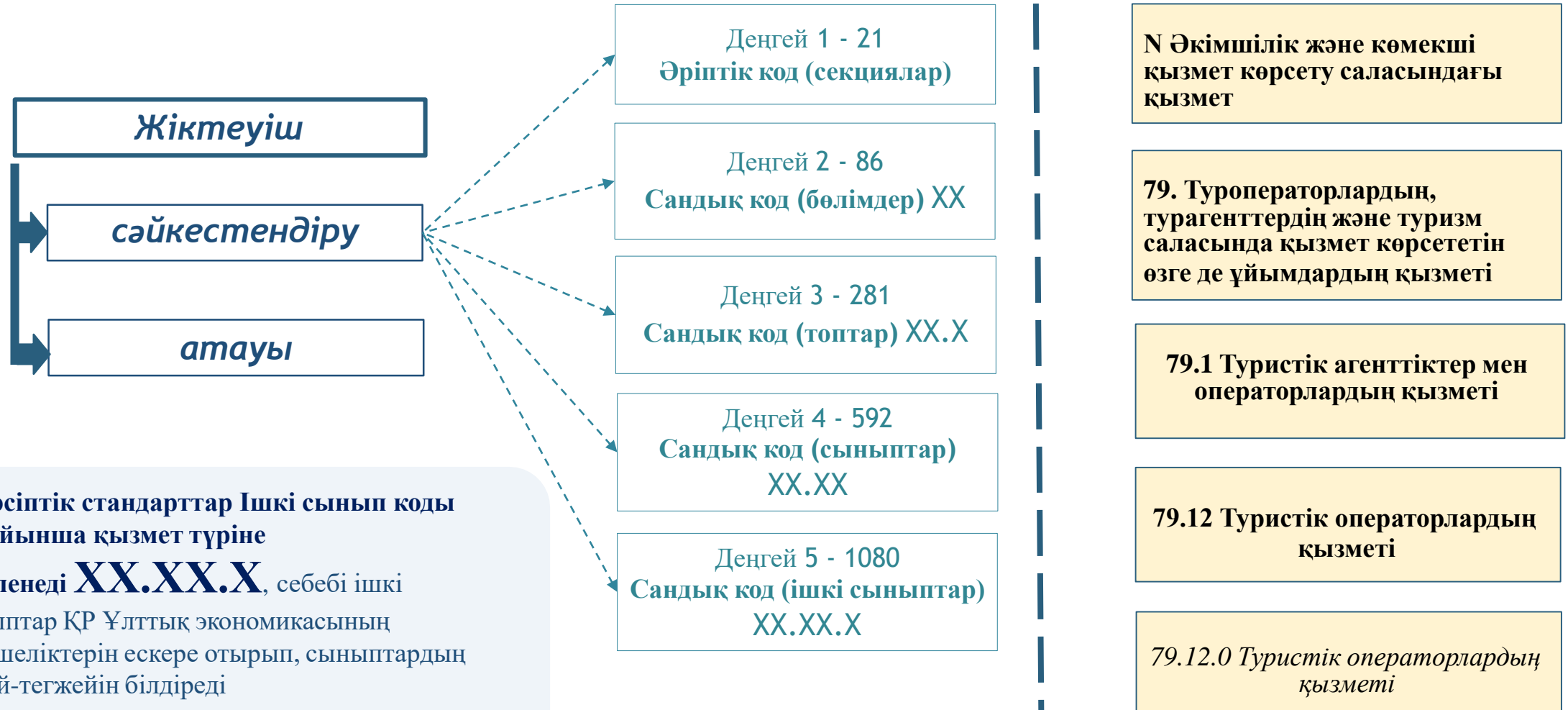
ҰБШ деңгейі	Білімнің сипаты	Дағдылардың (дағдылардың)сипаты
1	Қоршаған әлем туралы қарапайым негізгі білім. Құбылыстар арасындағы қарапайым байланыстарды түсіну	Белгілі үлгі бойынша қарапайым тапсырмаларды орындау
2	Негізгі базалық білім, кәсіби бағдар	Берілген іс-қимыл алгоритмі бойынша тапсырмаларды орындау және оны жұмыс жағдайларына сәйкес түзету
3	Кәсіптік саладағы базалық, жалпы білім беру және тәжірибеге бағдарланған білім	Стандартты жағдайларда типтік кәсіби мәселелерді шешу
4	Кәсіби (теориялық және практикалық) білім мен тәжірибе.	Оқу және еңбек жағдайын, оның мүмкін болатын өзгерістері мен салдарын дербес талдауды талап ететін болжамды жағдайларда кең спектрлі типтік кәсіби міндеттерді шешу
5	Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы	Теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну
6	Кәсіби саладағы теориялық және практикалық білімнің кең ауқымы	Теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну
7	Ғылым және кәсіби қызмет саласындағы тұжырымдамалық білім, кәсіби салада жаңа қолданбалы білім құру	Кәсіби қызметтің мақсатын өз бетінше анықтау және оларға жетудің тиісті әдістері мен құралдарын тандау. Жаңа білім алу бойынша ғылыми, инновациялық қызметті жүзеге асыру
8	Инновациялық-кәсіби қызмет саласындағы әдіснамалық білім	Идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызмет нәтижелерін болжау кәсіби және әлеуметтік салада кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі өндірістік және ғылыми процестерге басшылық жасау

Дағдылар, біліктілік, білім деңгейлерінің арақатынасы

ҚР ҰБШ біліктілік деңгейлері	Жетістік жолдары	ҚР ҰҚЖ бойынша дағдылар деңгейі	Негізгі топ коды
1	бастауыш білім беру және/немесе жұмыс орнында қысқа мерзімді оқыту (нұсқау) және / немесе қысқа мерзімді курстар	1	9
2	негізгі орта білім және практикалық тәжірибе және / немесе кәсіптік даярлық (білім беру ұйымы базасындағы қысқа мерзімді курстар немесе кәсіпорында оқыту, белгіленген деңгей)	1	9
3	негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік білім беру және / немесе кәсіптік даярлау (кәсіптік даярлау бағдарламалары бойынша білім беру ұйымдарының базасында бір жылға дейін оқу немесе кәсіпорында оқыту курстары)	2	4-8
4	негізгі орта, жалпы орта білім, техникалық және кәсіптік білім (орта буын маманы) және практикалық тәжірибе	2	4-8
5	орта білімнен кейінгі білім, (қолданбалы бакалавриат), практикалық тәжірибе; бакалавриатта кемінде екі жыл оқу немесе арнайы жоғары білім беру бағдарламаларын игерудің үш жылы, практикалық тәжірибе	2	4-8
6	жоғары білім (бакалавриат, мамандық, резидентура) және практикалық тәжірибе	2	4-8
7	жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура) және / немесе практикалық тәжірибе	3	3
8	PhD докторантура, PhD докторы ғылыми дәрежесі, бейіні бойынша PhD докторы, ғылым кандидаты, ғылым докторы дәрежесі немесе мамандығы бойынша жоғары кәсіптік білім және практикалық тәжірибе, не басқарушылық жұмыс тәжірибесі	4	2

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішінің құрылымы

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші (бұдан әрі – ЭҚЖЖ) Экономикалық қызмет түрлерін жіктеу және кодтау тәртібін белгілейді

✓ Кәсіптік стандарттар Ішкі сынып коды бойынша қызмет түріне әзірленеді **XX.XX.X**, себебі ішкі сыныптар ҚР Ұлттық экономикасының ерекшеліктерін ескере отырып, сыныптардың егжей-тегжейін білдіреді

Салалық біліктілік шеңберінің құрылымы бойынша негізгі ережелер

Салалық біліктілік шеңбері (СБШ)– салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасы. Деңгейлердің әрқайсысы дескрипторлар деп аталатын критерийлердің бірыңғай параметрлер жиынтығымен сипатталады

Дескрипторларға мыналар жатады:

- ҰБШ-нен біліктілік деңгейі (кіші деңгейлерді бөлуге рұқсат етіледі);
- білім;
- білік / дағдылар;
- құзыреттер: кәсіби және / немесе жеке

СБШ мақсаты салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасын, экономиканың перспективаларын, басымдықтарын және саланы дамыту стратегиясын ескере отырып, ұлттық біліктілік шеңбері (ҰБШ) негізінде қолданыстағы біліктіліктерге қойылатын талаптарды тұжырымдау, сондай-ақ салааралық құзыреттер мен сабақтас кәсіп түрлерін (біліктіліктерді) көрсете отырып, біліктілік деңгейлері бойынша кәсіптерді картаға түсіру

Салалық біліктілік шеңберін әзірлеу принциптері

СБШ келесі қағидаттарды ескере отырып әзірленеді:

- 1) саладағы негізгі өнімнің (өнімнің немесе қызметтің) анықтамалары;
- 2) сала шекараларын анықтау;
- 3) еңбек бөлінісі жүйесінің анықтамалары;
- 4) салада өмір сүру перспективалары мен өзгергіштігін ескере отырып, өзара байланысты кәсіби топтарды және/немесе кіші топтарды анықтау;
- 5) практикалық тәжірибені ескере отырып, Біліктіліктің төменгі деңгейлерінен жоғары деңгейлеріне өту кезінде біліктілікті дамыту траекторияларының сабақтастығы;
- 6) СБШ талаптарының барлық кәсіби топтарға және/немесе кіші топтарға қолданылуы;
- 7) біліктілік деңгейлерінің иерархиясының еңбек бөлінісінің құрылымына және Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесіне сәйкестігі;
- 8) кәсіби қызмет және экономикалық орындылық параметрлері арқылы СБШ біліктілік деңгейлерін (кіші деңгейлерін) сипаттау;
- 9) саланың функционалдық карталарын жасау арқылы саланың функционалдық талдауын жүргізу;
- 10) барлық пайдаланушылар үшін біліктілік деңгейлерінің сипаттамасының анықтығы және ыңғайлылығы.

I-ші сектор – ауыл шаруашылығы (ЭҚЖЖ: А-секциясы, 01-03 бөлімдері; М-секциясы, 75- бөлімі);

II-ші сектор – өнеркәсіп (ЭҚЖЖ: В, С, D, Е, F секциялары; (05-09, 10-33, 35-39, 41-43 бөлімдері);

III-ші сектор – қызметтер (ЭҚЖЖ: G-U секциясы; басқа бөлімдер, IV секторда берілгендерді қоспағанда);

IV-ші сектор – жаңа перспективалық салалық бағыттар (ЭҚЖЖ: әр түрлі секциядан, (62, 72) бөлімдер, сондай-ақ ЭҚЖЖ-де жоқ, бірақ экономикада іс жүзінде бар);

V-ші сектор – қорғаныс және құпия салалары.

Салалық біліктілік шеңберін әзірлеу тәртібі

- 1) Біліктілік нарығының кез келген қатысушысынан туындайтын СБШ әзірлеу/өзектендіру бастамасы.
- 2) Салалық кәсіби қоғамдастық танытын өкілдердің (сарапшылардың) және институционалдық құрылымдардың қатысуымен СБШ әзірлеу жөніндегі жұмыс тобын құру
- 3) Жұмыс тобы зерттеу жұмысы, көп факторлы талдау, дөңгелек үстелдерді ұйымдастыру, бөгде сарапшыларды, саладағы негізгі деректер бойынша ұлттық және халықаралық статистикадан мәліметтерді тарту негізінде салаға талдау жүргізеді.
- 4) Жұмыс тобы кәсіптік-біліктілік бөлінісінде сала құрылымына, жаңа біліктіліктерге: атауларға, жаңа талаптарға, кәсіптік қызметтің нәтижелеріне талдау жүргізеді.
- 5) Жұмыс тобы талдау жүргізеді, оның қорытындысы салалардағы, технологиялардағы, өнімдердегі өзгерістер болжамдарын қамтитын құжаттар болуы тиіс.
- 6) Саланы талдаудың жалпы нәтижесі кәсіби топтарды, кіші топтарды, сондай-ақ негізгі және салааралық кәсіптерді/кәсіптерді негізделген анықтау болып табылады.
- 7) Саланы талдау негізінде ISCO-08, ҰҚЖ және ЭҚЖЖ ескере отырып, СБШ-да ҚКП нысаны толтырылады.
- 8) СБШ деңгейлері бойынша біліктілік дескрипторларын (білімі, дағдылары, құзыреттері) таңдау және сипаттау тәртібі.
- 9) Сала және салааралық кәсіптік топтар және/немесе кіші топтар үшін кәсіптік біліктілік картасын жасау. СБШ деңгейлерін қалыптастыру.
- 10) Кәсіби қоғамдастық ортасында СБШ жобасын талқылау, талқылау нәтижелерін ескере отырып жобаны пысықтау.
- 11) Тиісті уәкілетті мемлекеттік орган жанындағы Әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі салалық үшжақты комиссияның бекітуіне СБШ жобасын ұсыну.

СБШ-ның жалпы түрі мен құрылымы

Кәсіптердің/ кәсіптердің/ лауазымдардың бейінді топтары, нарықта жүрген және кәсіби қауымдастықтар, кәсіподақтар және жұмыс берушілер мойындайтын білім/біліктілік туралы куәліктер

ЭҚЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің осы түрінің кәсіпорындарында НКЗ бойынша кәсіптер мен лауазымдардың негізгі топтары және білімі бойынша тиісті біліктіліктер (диплом, сертификаттар, куәліктер) сипатталады

ҚР ҰЛТТЫҚ ҚЫЗМЕТТЕР ЖІКТЕУІШІ 01-2017 (сабақ топтары)		ҰҚЖ негізгі тобы	Шеберлік деңгейі	ҰБШ деңгейі	СБШ деңгейі
ҰҚЖ коды	Атауы				
1222-0	Адам ресурстарын басқару жөніндегі функционалдық басшылар (басқарушылар)	1 Басшылар мен мемлекеттік қызметшілер	4	8	7-8
2379-1	Кәсіби бағдар бойынша кәсіби мамандар	2. Кәсіби мамандар	4	8	6-8
2422-1	Кадрларды іріктеу және пайдалану саласындағы кәсіби мамандар		4	8	6-8
2422-2	Кадрларды оқыту және дамыту бойынша кәсіби мамандар		4	8	6-8
3333-0	Жұмысқа орналасуға жәрдемдесу жөніндегі қызметшілер	3. Техник-мамандар және өзге де көмекші кәсіби персонал	3	7	5-6
3345-0	Адам ресурстарын басқару бойынша көмекші кәсіби персонал		3	7	5-6

Әлеуметтік әріптестік және туристік саланың әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі салалық кеңестің шешімімен бекітілген

2019 жылғы «31» шілдедегі № 1

САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІ

«ТУРИЗМ»

Мазмұны

1. Салалық біліктілік шеңберінің паспорты.....	3
1.1 Кіріспе.....	3
1.2 Сала.....	4
1.3 Жалпы ережелер.....	4
1.4 Саланы талдау.....	5
1.5 Ұлттық статистика, Халықаралық статистика.....	7
1.5.1 Салалар бойынша негізгі деректер.....	12
1.5.2 ҚР статистика органдарының деректері бойынша салада жұмыспен қамтылғандар саны.....	17
1.5.3 Ұлттық шоттарды талдау негізінде «Қазақстан Республикасының еңбекақы төлеу қорындағы» жалпы үлесі.....	17
1.6 Жаңа технологиялар, халықаралық тенденциялар.....	18
1.7 Негізгі мүдделі тараптар.....	21
1.8 Жұмыс күшіне сұраныс пен ұсыныс.....	23
1.9 Кәсіптік-біліктілік бөлінісінде сала құрылымын талдау, жаңа біліктіліктер.....	26
2. Туризм «СБШ».....	30

«Туризм» бағыты бойынша салалық біліктілік шеңбері

1. Салалық біліктілік шеңберінің паспорты

1.1. Кіріспе

«Туризм» салалық біліктілік шеңбері (бұдан әрі - СБШ) Ұлттық біліктілік жүйесінің құрылымдық элементі болып табылады және 2016 жылғы 16 наурыздағы «Әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік және еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі республикалық үшжақты комиссияның хаттамалық шешімімен бекітілген Ұлттық біліктілік шеңберіне» (бұдан әрі - ҰБК) сәйкес келеді.

Туристік саланың дамуын реттейтін заңнаманың қалыптасуы мен дамуы үшін «Қазақстан Республикасындағы туристік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 13 маусымдағы № 211-II Заңы негіз болды.

Қазақстан Республикасының туристік қызмет туралы заңнамасы Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді және Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінен және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінен тұрады.

Туристік индустриядағы қызмет түрлері:

- 1) турларды ұсыну жөніндегі қызметтер;
- 2) тұру орындарын беру жөніндегі қызметтер;
- 3) тамақтандыруды ұсыну жөніндегі қызметтер;
- 4) ақпараттық, жарнамалық қызметтер;
- 5) көлік қызметтері;
- 5-1) көліктің барлық түрлеріне билеттерді және іс-шараларға қатысуға билеттерді ұсыну (брондауды, сатуды және жеткізуді қоса алғанда) жөніндегі қызметтер;
- 6) ойын-сауық;
- 7) туристік қызмет көрсету шартында көзделген өзге де туристік қызметтер көрсетіледі.

Туризмнің ұйымдық нысандары халықаралық және ішкі туризм болып танылады.

Халықаралық туризм мыналарды қамтиды:

- 1) кіру туризмі-Қазақстан Республикасының шегінде оның аумағында тұрақты тұрмайтын адамдардың саяхаттары;
- 2) көшпелі туризм - Қазақстан Республикасы азаматтарының және Қазақстан Республикасында тұрақты тұратын адамдардың басқа елге саяхаты.

Ішкі туризм-Қазақстан Республикасының шегінде Қазақстан Республикасының азаматтары мен оның аумағында тұрақты тұратын адамдардың саяхаты.

СБШ салада танылатын біліктілік деңгейлерін сипаттайды және олардың салыстырымдылығын қамтамасыз етеді, сондай-ақ туристік саладағы

мамандардың кәсіби стандарттары мен сәйкестігін растау және біліктілігін беру жүйесін әзірлеу үшін негіз болады.

Осы СБШ пайдаланушылардың әртүрлі топтарына (мемлекеттік органдар мен олардың құрылымдары, жұмыс берушілер, білім беру ұйымдары, кәсіби қауымдастықтар, азаматтар) арналған және мүмкіндік береді:

- 1) туристік салада кадрлар даярлаудың жалпы стратегиясы мен жүйесін қалыптастыруға, оның ішінде нақты біліктілік алу, біліктілік деңгейін арттыру, біліктілікті растау арқылы еңбек қызметі барысында мансаптық есудің әртүрлі траекторияларын жоспарлауға;
- 2) кәсіптік және білім беру стандарттарын, кәсіптік білім беру және оқыту, бейресми оқыту бағдарламаларын (жұмыс орнында оқыту және басқалар) әзірлеу кезінде қызметкерлер мен түлектердің біліктілігіне қойылатын талаптарды сипаттауға;
- 3) сертификаттау жүйесін қалыптастыру;
- 4) адам ресурстарын жоспарлау және дамыту.

1.2 «Туризм» саласы.

СБШ әзірлеу Дүниежүзілік банктің техникалық және қаржылық қолдауымен Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі бастамашы болып табылатын «Еңбек дағдыларын дамыту және жұмыс орындарын ынталандыру» жобасы шеңберінде іске асырылады.

1.3 Жалпы ережелер

Миссиясы: туристік сала қызметкерлерінің жұмыспен қамту және еңбек дағдылары саласындағы сапалық көрсеткіштерді жақсарту және техникалық және кәсіптік білім беру мекемелерінде және жоғары оқу орындарында даярлау және оқыту бағдарламаларының өзектілігін арттыру.

Пайымдау: саланың кадр ресурстарына қажеттілігін қамтамасыз етудің тиімді жүйесін қалыптастыру.

Мақсаты: саланы дамыту стратегиясын ескере отырып, ҰБШ негізінде туристік саладағы қолданыстағы біліктіліктерге қойылатын талаптарды тұжырымдау және біліктілік деңгейлері бойынша кәсіптер мен лауазымдарды картаға түсіру, сабақтас кәсіп түрлері (кәсіптер мен лауазымдар) арқылы салааралық байланыстарды көрсету.

СБШ келесі принциптерді ескере отырып әзірленді:

- салада өзара байланысты кәсіби топтарды және/немесе кіші топтарды анықтау;
- практикалық тәжірибені ескере отырып, біліктіліктің төменгі деңгейінен жоғары деңгейіне өту кезінде қызметкерлердің және кәсіби құзыреттіліктерінің, іскерліктерінің, дағдылары мен білімдерінің сабақтастығы;

«Туризм» салалық біліктілік шеңберінің құрылымы

- СБШ талаптарының барлық кәсіби топтарға және/немесе кіші топтарға жарамдылығы;
  - Қазақстан Республикасындағы еңбек бөлінісі мен білім беру жүйесінің құрылымындағы біліктілік деңгейлерінің сәйкестігі мен иерархиясы;
  - кәсіби қызмет параметрлері арқылы СБШ біліктілік деңгейлерін сипаттау;
  - барлық пайдаланушылар үшін біліктілік деңгейлерінің сипаттамасының анықтығы.
- СБШ кәсіптік топтары мен кіші топтарын айқындау туристік саладағы өндірістік циклдерге сәйкес келеді:
- 1) туристік өнімді қалыптастыру;
  - 2) туристік өнімді жылжыту
  - 3) туристік өнімді өткізу;
  - 4) экскурсиялар әзірлеу және экскурсиялық қызметтер көрсету;
  - 5) Туризмнің белсенді түрлерін ұйымдастыру және ұсыну;
  - 6) көліктің барлық түрлеріне билеттерді және іс-шараларға қатысуға билеттерді қызметтерді (брондауды, сатуды және жеткізуді қоса алғанда) ұсыну;
  - 7) дестинацияны басқару;
  - 8) іскерлік іс-шараларды ұйымдастыру;
  - 9) іскерлік / іскерлік сапарларды ұйымдастыру;
  - 10) демалыс пен бос уақытты ұйымдастыру;
  - 11) өзге де туристік қызметтерді ұсыну.

1.4 Саланы талдау

Ақпарат көздері

- Туристік салаға талдау жүргізу үшін ашық ресми көздер пайдаланылды:
- Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық дамуының 2015-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы;
  - ҚР Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің Статистикалық ақпараты;
  - ҚР Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің Статистикалық ақпараты;
  - ҚР Мәдениет және спорт министрлігінің баспасөз хабарламалары;
  - ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің Талдамалық ақпараты;
  - ҚР Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің анықтамалық материалдары;
  - ҚР Мәдениет және спорт министрлігі Туризм индустриясы комитетінің анықтамалық материалдары;
  - туристік сала бойынша материалдарды зерделеу (пресс-релиздер, талдамалық, статистикалық және анықтамалық ақпарат, мемлекеттік органдардың, ұлттық компаниялардың есептері және т.б.).

Салалық шектеулер

- Туристік қызмет субъектілеріне мыналар жатады:
- 1) туристік операторлар (туроператорлар);
  - 2) туристік агенттер (турагенттер);
  - 3) гидтер (гид-аудармашылар), туризм нұсқаушылары, экскурсоводтар;
  - 4) туристер және олардың бірлестіктері;
  - 5) экскурсанттар;
  - 6) туристік қызмет саласындағы өзге де бірлестіктер;
  - 7) туристік қызмет саласындағы қоғамдық қатынастарды реттейтін мемлекеттік органдар.

1-кестеде Экономикалық қызмет түрлерінің ҚР ҰК 03-2017 сәйкес туристік саланың біліктіліктерімен корреляциясы келтірілген.

1-кесте-ОҚЖЖ-нің «Туризм» бағыты бойынша қызметтер

№ п/п	ЭҚЖЖ-нің секциясы	ЭҚЖЖ-нің бөлімі	ЭҚЖЖ-нің тобы	ЭҚЖЖ-нің классы	ЭҚЖЖ-нің классы
1.	N - Өкілшілік және қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет	79 туроператорлардың, турагенттердің және туризм саласында қызмет көрсететін өзге де ұйымдардың қызметі	79.1 туристік агенттіктер мен операторлардың қызметі	79.11 туристік агенттіктердің қызметі	79.12 туристік операторлардың қызметі
			79.9 брондау жөніндегі қызметтердің өзге де түрлері және оларға ілесіп қызметтер	79.90 брондау жөніндегі қызметтердің өзге де түрлері және ілесіп қызметтер	

«Туризм» салалық біліктілік шеңберінің құрылымы

	82 әкімшілік- басқарушылық, шаруашылық және басқа да қосалқы қызмет көрсету саласындағы қызмет	82.3 конференциялар мен сауда көрмелерін ұйымдастыру	82.30 конференциялар мен сауда көрмелерін ұйымдастыру	

1.5 Ұлттық статистика, Халықаралық статистика

Соңғы жылдары туристік саланың көптеген көрсеткіштері бойынша оң динамика болғанына қарамастан (2-кесте), ол тұрақсыз сипатқа ие. Мәселен, 2017 жылғы көптеген көрсеткіштер ЭКСПО халықаралық көрмесін өткізу есебінен өсті, ал 2018 жылы өткен жылдың салыстырмалы түрде жоғары базасының шамалы төмендеуі байқалды.

Осылайша, ағымдағы жағдайды талдау және болжамды деректер саланың серпінді дамуы үшін туризмнің барлық көрсеткіштері бойынша анағұрлым серпінді өсу қажет деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

2-кесте-туристік саланы дамытудың 2013-2017 жылдардағы негізгі көрсеткіштері

№	Атауы	2013	2014	2015	2016	2017
	Қызметтер экспорты, млн. доллар, оның ішінде:	5 384,7	6 618,1	6 476,0	6 309,7	6 436,60
	Халықаралық сапарлар (Қазақстан резидент ұслугстерге ұсынған Қызметтер көлемі) оның ішінде					
	ТМД елдерінен келген резидент ұслугстерге Қазақстан ұсынған Қызметтер көлемі	1 164,60	1 094,3	1 132,1	1 161,00	1 368,00
	Қазақстан басқа елдерден келген резидент ұслугстерге көрсеткен қызметтер көлемі	357,4	373	401,5	387,5	412,5
	Қызметтер импорты, млн. доллар АҚШ, оның ішінде:	12 458,4	12 916,2	11 582,2	11 062,8	10 849,5
	Халықаралық сапарлар (Қазақстан резидент ұслугстерден алған қызметтер көлемі)	1 843,3	1 932,00	1 979,0	1 657,8	1 790,60
	Соның ішінде:					

Қазақстан ТМД елдерінен резидент ұслугстерден алған қызметтер көлемі	1 190,90	1 278,2	1 434,0	1 235,40	1 264,90
Қазақстан басқа елдерден резидент ұслугстерден алған қызметтер көлемі	652,4	653,8	545	422,3	525,7
Келу туризмі бойынша келушілер саны, адам:	6 841 085	6 332 734	6 430 158	6 509 390	7 701 196
Соның ішінде					
ТМД елдері	6 213 390	5 655 246	5 835 592	5 935 690	7 060 630
ТМД-дан тыс елдер	627 695	677 488	594 566	573 700	640 566
Туризм саласында жұмыс істейтін қызметкерлердің саны, мың адам (өзін-өзі жұмыспен қамтығандарды есептемегенде):					
Туроператорлардың, турагенттердің және туризм саласында қызмет көрсететін өзге де ұйымдардың қызметі	6,6	6,5	7,3	7,2	7,3
Тұрулы ұйымдастыру жөніндегі қызметтер	22	25,7	25,3	26,5	27,6
Санаторлық-курорттық ұйымдардың қызметі	10,8	10,3	10,5	10	9,6
Демалысты, ойын-сауықты, мәдениет пен спортты ұйымдастыру жөніндегі қызмет	61,5	65,8	68,2	70,2	71,8
Өзін-өзі жұмыспен қамтығандарды есептемегенде орташа айлық атаулы жалақы, теңге:					
Туроператорлардың, турагенттердің және туризм саласында қызмет көрсететін өзге де ұйымдардың қызметі	70 475	71 233	85 002	94 465	108 152
Тұрулы ұйымдастыру жөніндегі қызметтер	76 360	86 272	106 823	112 582	118 606
Санаторлық-курорттық ұйымдардың қызметі	71 059	76 885	77 245	83 385	88 163
Демалысты, ойын-сауықты, мәдениет пен спортты ұйымдастыру жөніндегі қызмет	57 613	63 238	67 329	82 124	86 208